Julkisten hankintojen neuvontayksikön kiertue 2026

Tampere, Kuopio, Joensuu, Kouvola, Seinäjoki, Espoo ja Tornio

Päivän ohjelma

- Aamukahvit

- Hankintalain muutokset
- EU:n tuleva hankinta-asetus
- Hankintojen tietovarantohanke
- Kysymykset ja toiveaiheet
- Poimintoja oikeuskäytännöstä

Toivomme keskustelua! ☺

JHNY

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö

Työ- ja elinkeinoministeriön ja
Kuntaliiton ylläpitämä yksikkö

Tarkoituksena

- parantaa osaamista julkisissa hankintaprosesseissa
- auttaa julkisiin hankintoihin liittyvän tiedon saannissa
- edistää julkisiin hankintoihin liittyvää strategista ajattelua ja markkinoiden toimivuutta.

Maksutonta palvelua:

neuvontaa
tilaisuuksia
koulutuksia
uutiskirje
verkkosivut

LinkedIn | Hankintainfo-uutiskirje | hankinnat.fi | hankinnat@kuntaliitto.fi

Keskeiset muutokset hankintamenettelyihin

Markkinakartoitus

Hankintayksikön on tehtävä markkinakartoitus tai muuten arvioitava hankintamallin soveltuvuus **yli 10 miljoonan euron hankinnoissa**

Markkinakartoitus tehty 65 §:n mukaisesti

- Alalla toimivien yritysten kuuleminen
- Riippumattomien asiantuntijoiden tai muiden toimijoiden kuuleminen
- Erilaiset arviointimenetelmät

Tee ja dokumentoi markkina-kartoitus!

Ei velvollisuutta keskeyttää hankintaa, vaikka tulisi vain yksi tarjous

Ei velvollisuutta jakaa hankintaa osiin

Markkinakartoitus, mikä riittää?

Markkinakartoituksen toteuttamistavasta ei säädetä hankintalaissa

- Laajuus sekä toteutustapa voivat vaihdella hankinnan luonteen ja tarpeiden mukaan

Käytännössä markkinakartoitus voi tarkoittaa esimerkiksi yleisluontoista tiedonhankintaa, tietopyyntöjä tai laajempaa markkinavuoropuhelua toimittajien kanssa

- Hankintayksikkö valitsee tarkoituksenmukaisimman tavan toteuttaa markkinakartoitus

Olennaista on, että hankintayksikkö saa riittävän käsityksen markkinoilla tarjolla olevista ratkaisuista ja toimijoista hankinnan suunnittelun tueksi

Huom! Näyttövelvollisuus markkinakartoituksen järjestämisestä on hankintayksiköllä

Ks. Hankinta-Suomi Markkinavuoropuheluopas

Hankinnan jakaminen osiin 1/2: uusi mekanismi ja sen vaikutukset

75 §

EU-kynnysarvon ylittävä hankintasopimus on lähtökohtaisesti jaettava osiin

Tämä voidaan toteuttaa DPS:ssä, puitejärjestelyssä tai yksittäisessä kilpailutuksessa

Osiin jakamisen velvoitetta ei ole usean toimittajan puitejärjestelyn sisällä tehtävissä hankinnoissa

Samoin myös DPS

Ne jo jaettu osiin

Hankintayksikön päätöksestä olla jakamatta hankinta osiin voi valittaa markkinaoikeuteen

Valitusoikeus ei koske erityisalojen hankintalain mukaisia hankintoja

Hankinnan jakaminen osiin 2/2: Milloin voi jättää jakamatta osiin?

- Hankinnan voi jättää jakamatta osiin mm.
  - Jos se hankinnan luonteen, laajuuden tai jakamiseen liittyvien riskien vuoksi ei olisi perustellusta syystä mahdollista
  - Jos se lisää merkittävästi hallintokustannuksia tai johtaisi kustannusten jatkuvaan kasvuun
  - Jos tavoitteena olisi saada hankintojen keskittämisellä volyymihyötyjä tai houkutella tarjoajiksi aikaisempaa suurempia yrityksiä taikka ulkomaisia tarjoajia
  - Osiin jakamisen pakon voi välttää myös aiemman **markkinakartoituksen** tekemisellä
- Jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jakamatta jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa
- Porkkana: osiin jaettua hankintaa ei tarvitse keskeyttää, vaikka tulisi vain yksi tarjous
- Ks. Hankintojen jakaminen osiin | Kuntaliitto.fi

Vinkit osiin jakamiseen:

Jaa hankinta osiin aina, kun se on tarkoituksenmukaista

Jos et jaa:

- **Tee markkinakartoitus** -> ”helpoin” perustelu
- Luonne, laajuus, riskit – tapauskohtaiset perustelut
- Kustannuksilla perustelu – pohdi, miten osoitat

Perustelut hankinta-asiakirjoihin!

Ks. Hankintojen jakaminen osiin | Kuntaliitto.fi

Yhden tarjouksen kisan uusimisvelvoite: mitä tarkoittaa ja milloin sitä sovelletaan?

125 §

Hankinta tulee keskeyttää, jos saatu vain yksi tarjous

Vaatimukset:

- ✓ **EU-kynnysarvo**
- ✓ **Avoin menettely**
- ✓ **Ei (riittävää?) markkinakartoitusta**
- ✓ **Hankintaa ei ole jaettu osiin 75 §:n mukaisesti**

→ Järjestetään uusi tarjouskilpailu → Jos vain yksi tarjous uudessa kisassa → OK

→ Jos **erityisen painavat syyt** poiketa uudelleen kilpailuttamisesta → voidaan tehdä sopimus ainoan tarjoajan kanssa → MAO valitus-mahdollisuus (kenellä?)

→ Ei toteuteta hankintaa

Velvollisuus jakaa hankinta osiin ja yhden tarjouksen uusimisvelvoite: 1.10.2026

- Kyseisiä säännöksiä sovelletaan hankintoihin, joiden hankintailmoitus on julkaistu **1.10.2026 tai sen jälkeen**. Ennen tätä ajankohtaa käynnistettyihin hankintoihin uutta velvoitetta ei sovelleta
- Huom! Velvollisuus perustella hankinnan jakamatta jättäminen on ollut voimassa jo ennen uudistusta. Muutoksena kuitenkin on, että 1.10.2026 tai sen jälkeen julkaistuissa hankinnoissa päätöksestä olla jakamatta hankintaa osiin voi valittaa markkinaoikeuteen

Varautuminen ja huoltovarmuus

Hallituksen esityksessä on kattavasti tietoa varautumisesta ja huoltovarmuudesta ks. HE 2/2026 vp alkaen s. 98

- Nostettiin yhdeksi hankintalain tavoitteista (2 §) lain muutoksen yhteydessä
- Hankinnan kohteen kuvaus (71 §): ”Hankintayksikkö voi asettaa turvallisuutta ja varautumista koskevia ehtoja, joilla voidaan varmistaa hankittavan tuotteen, palvelun tai urakan tarjouspyynnössä edellytetty saatavuus, toimivuus ja häiriötön käyttö hankinnan kohteen koko elinkaaren ajan”
  - Tämä on ollut mahdollista aiemminkin, nyt haluttu entisestään korostaa
- Varautumiseen liittyvät hankinnat voidaan kilpailuttaa ehdollisesti
- Kyse voisi olla esimerkiksi ylläpidon ja kehittämisen kannalta olennaisten resurssien, teknologioiden ja tuotantopanosten hankintaan ja saatavuuden turvaamiseen liittyvistä seikoista

Huoltovarmuuden ja varautumisen huomioiminen käytännössä

Arvioi jo hankinnan valmistelussa, liittyykö hankinta kriittisiin toimintoihin tai palveluihin

Onko kyseessä korkean riskin toimittaja tai tuote? Onko riippuvuussuhteita kolmansien maiden toimijoihin?

Huomioi erityisesti:

- Toimitusketjun riskit
- Kriittiset alihankkijat
- Palvelun ja datan sijainti
- Kyberturvallisuus
- Toimitusvarmuus
- Jatkuvuudenhallinta/varautuminen häiriötilanteisiin

Ehdollinen hankinta: Kilpailuta varautumiseen liittyvä hankinta ennakolta ja määritä, milloin hankinta voidaan ottaa käyttöön. Ota huomioon myös tarjoajan kannattavan liiketoiminnan näkökulma

Kirjaa tarvittavat vaatimukset tarjouspyyntöön!

Poissulkemisperusteet

Muista korjaavat toimenpiteet (82 §)!

- Uudet pakolliset poissulkemisperusteet (80 §):
  - Törkeä kirjanpitorikos
  - Törkeä ympäristön turmeleminen
  - Törkeä luonnonsuojelurikos
  - ➢ Ei saa poissulkea, jos lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulunut yli 3 vuotta
- Muita muutoksia pakollisiin poissulkemisperusteisiin v. 2026
  - Työperäistä hyväksikäyttöä koskevien rikosnimikkeiden muutos (1.10.2026)
  - Terrorismirikoksiin liittyviä rikosnimikkeiden muutoksia/lisäyksiä (1.6.2026)
- ➢ HUOM! Rikosnimikkeet eivät välttämättä hankintamenettelyotteilla yksi yhteen
- Uusi harkinnanvarainen poissulkuperuste (81 §): Tarjoaja, jonka luotettavuus on todettu siinä määrin riittämättömäksi, että kansalliselle tai paikalliselle turvallisuudelle aiheutuva riski olisi ilmeinen
  - Arviointi voidaan ulottaa toimitusketjuun
  - Tarjouskilpailun ulkopuolelle voidaan sulkea tarjoaja, jonka komissio tai muu viranomainen on määritellyt korkean riskin toimittajaksi, tai jonka tuotteet tai toimitusketju liittyvät tällaiseen toimijaan

Alihankkijat ja voimavarayksiköt

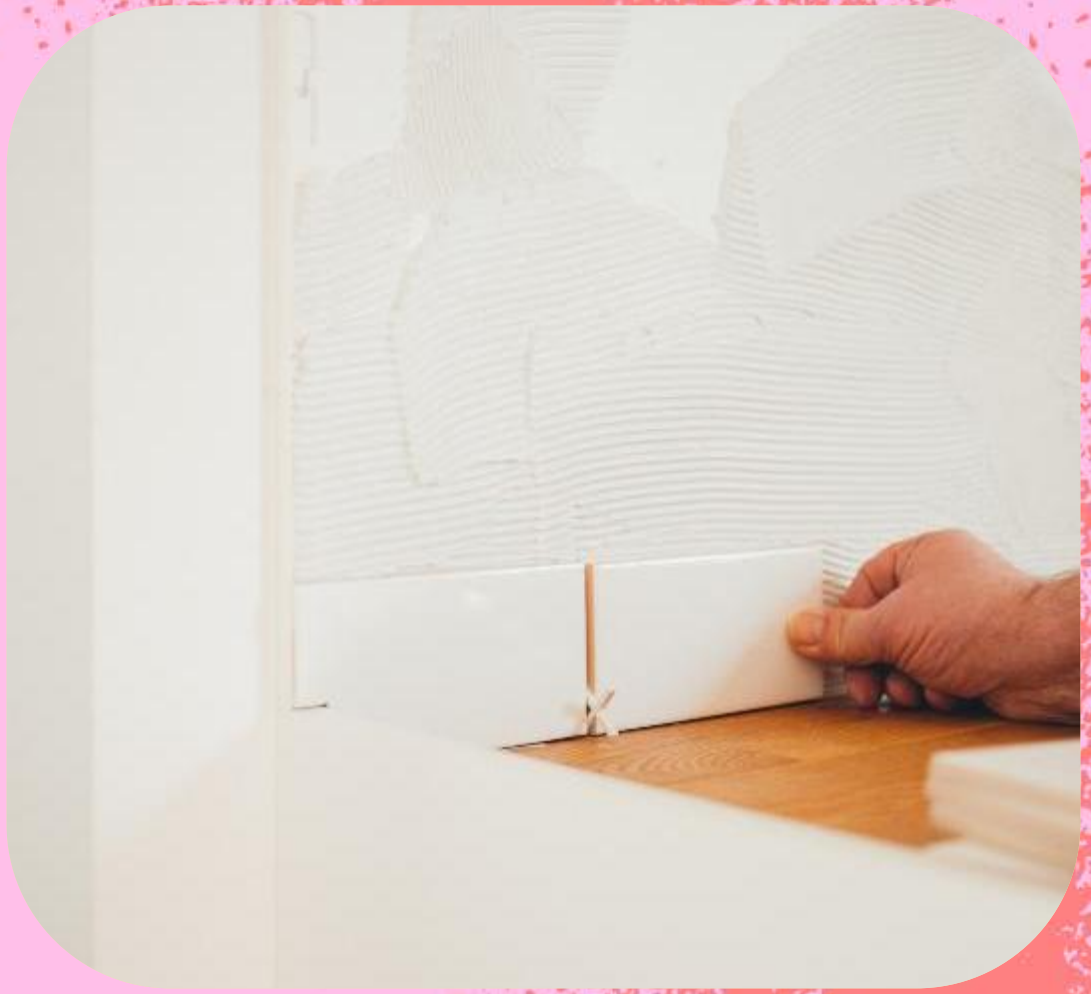
- Alihankkijan poissulkeminen → alihankkijan vaihtaminen (78 §)
  - Ei muutosta mekanismiin: edelleen hankintayksikön harkinnassa, tarkastaako alihankkijoiden poissulkuperusteita
- Tarjoajalla on kuitenkin oikeus esittää **korjaavia toimenpiteitä alihankkijasta tai voimavarayksiköstä**, jota rasittaa poissulkuperuste (82 §)
- Uusi voimavarayksikön määritelmä (4 §, 92 §)
  - Voimavaroilla vastataan soveltuvuusvaatimuksiin
  - Esim. vertailussa hyödynnettävä alihankkija EI ole voimavarayksikkö
- Selvennetään, että hankintamenettelyotteen saa myös voimavarayksiköstä (vastaavasti kuin alihankkijasta)

- 77 §:ää (alihankinta), 78 §:ää (alihankkijoiden vaihtaminen) ja 92 §:ää (ryhmittymät & voimavarayksiköt) sovelletaan myös kansallisiin/liitteen E hankintoihin (105 §)

Vinkit alihankinnan/ voimavarayksiköiden huomioimiseen

- Kansallinen/liitteen E: laita ehdot tarjouspyyntöön
- EU: huomioi voimavarayksikön käsite tarjouspyynnössä
- Harkitse, tarvitaanko erillisiä soveltuvuusvaatimuksia eri tilanteissa
- Jos alihankkijaa/voimavarayksikköä rasittaa poissulkuperuste:

1) **Pyydä tarjoajalta selvitys korjaavista toimenpiteistä**
2) Jos näyttö ei riitä, pyydä korvaamaan alihankkija/voimavarayksikkö
3) Huomioi myös päätöksen perusteluissa

Jälki-ilmoitusvelvollisuus

- Jälki-ilmoitusvelvollisuus on ollut ennen vain EU-kynnysarvot ylittävistä hankinnoista
- Nyt täsmennetty velvollisuutta julkaista jälki-ilmoitus myös suorahankinnoista
  - Kyseinen velvollisuus oli jo ennen hankintalain muutosta
- Myös kansallisista hankinnoista ja kansallisista suorahankinnoista tulee tehdä jälki-ilmoitus
  - Hankintajärjestelmät jo alkaneet muistuttaa myös kansallisista jälki-ilmoituksista
- Jälki-ilmoitus julkaistaan 30 päivän kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä

Oikeussuoja ja muutoksenhaku: uudet valitustilanteet

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset 146 §

Pykälää muutettiin siten, että voimassa oleva valituskielto hankintojen osiin jakamisesta kumottiin

Muutoksenhaun vaikutus sopimuksen tekemiseen 150 §

Pykälää muutettiin siten, että arvoltaan vähintään EU-kynnysarvon suuruista hankintasopimusta ei saa tehdä, jos asiasta on valitettu markkinaoikeuteen

Pykälään uusi valituskielto siitä, kuinka hankintayksikkö on kuvannut hankinnan valmistelun toteutuksen (124 §)

Muutoksella sopimuksentekokielto ulotettiin koskemaan myös dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa

Muutokset kansallisiin hankintoihin

Hankinnoista ilmoittaminen 101 §

Jälki-ilmoitusvelvollisuus

Hankintayksikön on mahdollista julkaista hankintailmoitus samanaikaisesti sekä suomen että ruotsin kielellä + samanaikaisti muilla eri kielillä

Oikeussuoja ja muutoksenhaku

Markkinaoikeus voi määrätä kansallisissa rakennusurakoissa lisää seuraamuksia

KKV voi tehdä markkinaoikeudelle esityksen myös kansallisen rakennusurakan laittomasta suorahankinnasta

Sopimusmuutokset 136 §

Sopimusten muuttamista koskevaa sääntelyä sovelletaan myös kansallisiin hankintoihin

Vähäarvoisen sopimusmuutoksen raja erityisesti rakennusurakoissa hieman tulkinnallinen

Sovelletaan, ellei HY toisin ilmoita:

65 §, 77 §, 78 §, 80-82 §, 83-88 §, 92 § ja 96 §

Koskee mm. alihankintaa/voimavara-yksiköitä, poissulkemisperusteita ja poikkeuksellisen alhaista tarjousta

Kansalliset hankinnat ja uudet viittaussäännökset

- 96 §: Poikkeuksellisen alhainen tarjous
  - Hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista, jos tarjous vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta
- 88 §: Poissulkemisen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisen selvittäminen
  - Edellyttää mm. rikosrekisteriotetta
- Lisäksi säännökset koskien 77 §:n alihankintaa, 78 §:n alihankkijoiden vaihtamista sekä 92 §:n ryhmittymiä ja voimavarayksiköitä
- Säännöksiä sovelletaan, ellei hankinta-asiakirjoissa toisin mainita

Hankintayksikön on mahdollista tarjouspyyntöön kirjata esim.
"Hankintayksikkö varaa oikeuden tarkastella poikkeuksellisen alhaista tarjousta", "Hankintayksikkö voi pyytää rikosrekisteriotteen"
Tällöin menettelyn soveltaminen perustuisi hankintayksikön harkintaan eikä olisi hankintayksikölle pakollista

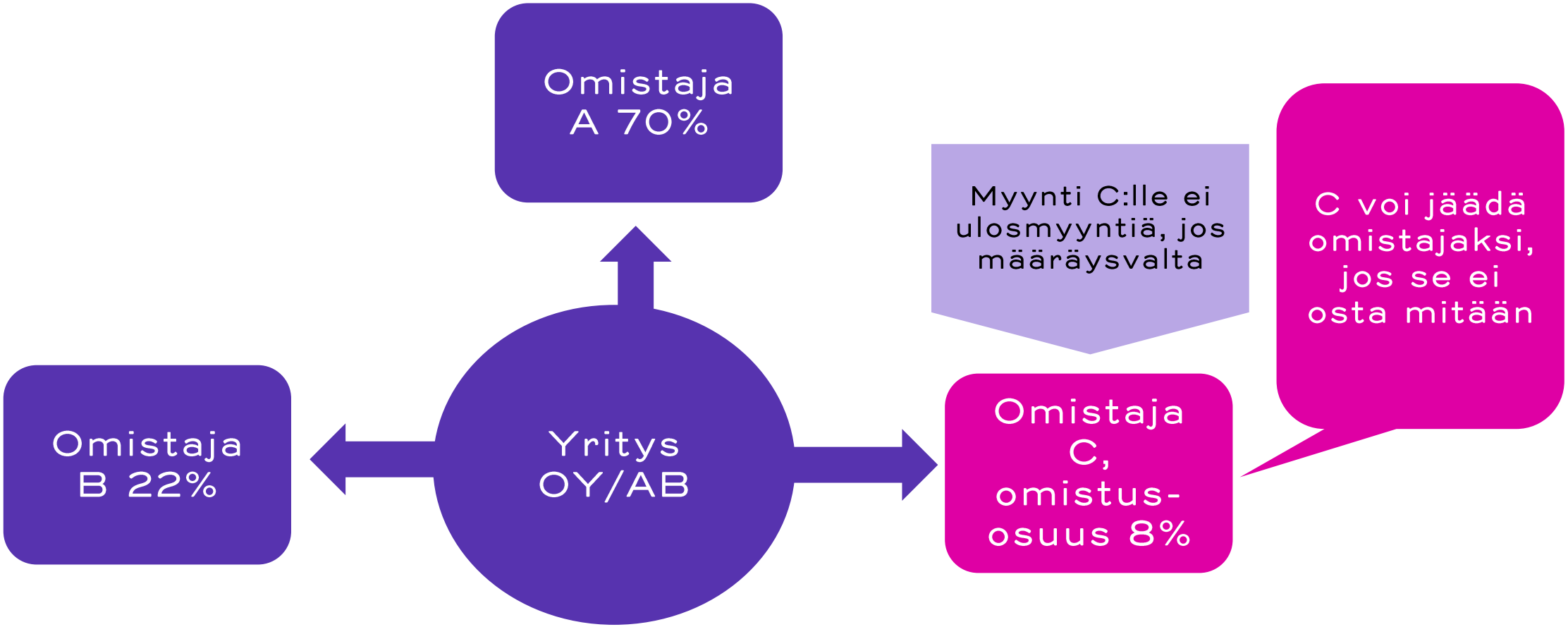

Sidosyksiköt

Sidosyksikköhankinnat: mitä vähimmäisosuutta koskeva vaatimus edellyttää käytännössä?

- Lain 15 §:ään lisätty **sidosyksikön 10 % vähimmäisomistusosuutta koskeva lisävaatimus**
- Lisävaatimus kohdistuu sidosyksiköihin, jotka toimivat **osakeyhtiömuodossa**
- Ei sovelleta:
  - Kuntayhtymiin
  - Liikelaitoksiin
  - Muihin yhtiömuotoihin, kuten osuuskunta
  - Säätiöihin
  - Yhdistyksiin
- Velvoite edellyttää suoraa omistusosuutta
  - Sitä yksikköä, jolta ostaa, pitää omistaa

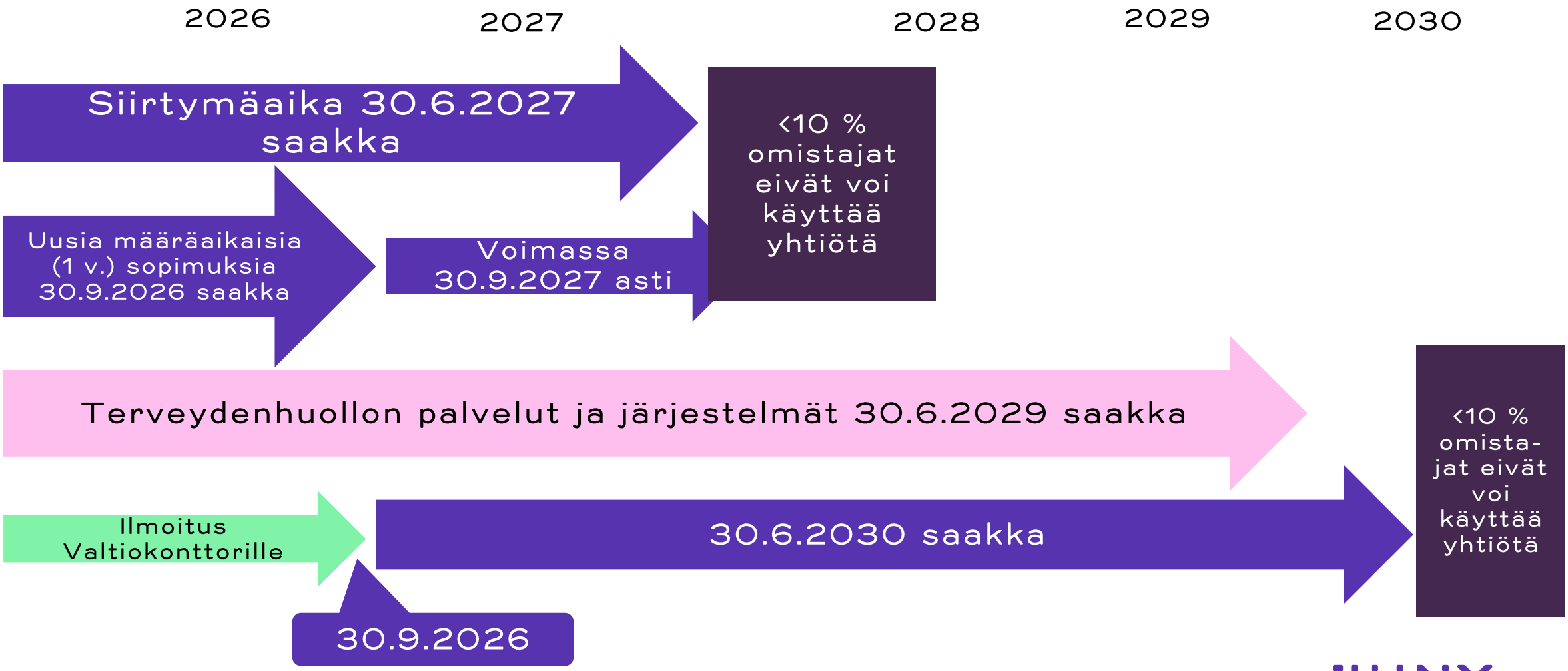
Sidosyksikköhankinnat: 10 % omistuksen sääntö

Jätevesi- ja jätehuolto + kirjastojärjestelmä

- Vesihuoltolaki 4 f § (16.6.2026/522)
  - **Vesihuoltolaitokseen** tai tukkuvesihuoltolaitokseen **ei sovelleta 10%** omistusosuusvaadetta
- **Jätealaa** ei ole vielä poissuljettu 10% omistusosuuden osalta, mutta poikkeusta esitetty (HE 257/2026 vp annettu 15.10.2026)
  - Jätealalla myös poikkeus ulosmyyntiin: 10 %, ei 500 000 euron rajaa
- Poikkeus soveltamisalaan:
  a) Sidosyksikkö perustettu yleisen edun vuoksi tuottamaan yksinomaan rajattua ja lakisääteistä palvelua tai tämän tuottamiseen välittömästi liittyviä tietojärjestelmiä.
  b) Liikevaihto ei saa ylittää yhtä miljoonaa euroa vuodessa.
  c) Palvelusopimus saa olla voimassa enintään neljä vuotta.
- **Käytännössä kirjastojärjestelmän tuottaja** (Koha-Suomi Oy)

Siirtymäajat

Sidosyksikön toiminnan uudelleen järjestely

- **Pienosakas jää yhtiöön – osakemäärien järjestely**
  - Alle 10 omistajan yhtiössä osakemääriä voidaan järjestellä uudelleen. Tällöin suuremman osakeomistuksen omaava omistaja voi myydä alle 10 % omistajalle osakkeita, jotta pienomistaja saavuttaisi ainakin 10 % omistusosuuden
- **Pienosakas luopuu omistuksestaan - osakkeiden lunastus**
  - Jos osakkeiden uudelleenjärjestely ei ole mahdollista, alle 10 % omistava osakas voi luopua omistuksestaan, mikäli toinen osakas on valmis lunastamaan osakkeet
  - Laki ei kuitenkaan edellytä osakkuudesta luopumista
- **Sidosyksikköyhtiön toiminnan päättäminen kokonaan**
  - Osakeyhtiömuotoisen sidosyksikköyhtiön omistajien on mahdollista päättää luopua palveluiden järjestämisestä nykyisessä yhtiössä
    - Tällöin yhtiö voi päättää toiminnan purkamisesta selvitystilamenettelyllä

Vaihtoehtoiset tavat järjestää tukipalvelut

Järjestää itse kunnan omana toimintana

Järjestää edelleen julkisyhteistyönä muussa kuin osakeyhtiömuodossa

Kilpailuttaa markkinoilta

Palveluiden järjestäminen muussa kuin osakeyhtiö-muotoisessa sidosyksikössä on mahdollista ilman 10 %:n rajoitusta

Sidosyksikköpalvelujen järjestämisen vaihtoehdot | Kuntaliitto.fi

Kysymykset ja toiveet

Markkinavuoropuhelun järjestäminen 1/2

Vaihe 1: Kartoita markkinoilla olevat vaihtoehdot

- Perehdy toimittajamarkkinoilta saatavilla olevaan tiettyjä tuotteita ja palveluja koskevaan tietoon ja selvitä toimialaa ja liiketoimintaympäristöä koskevat käytännöt
- Hyödynnä muiden hankintayksiköiden kokemuksia ja alan asiantuntijoita
- Selvitä vastaavia hankintoja esimerkiksi Hilma-ilmoituksista

Vaihe 2: Kysy markkinoilta

- Kerro tulevasta hankinnasta riittävän selkeästi
- Pohdi aikataulutus
- Tavoita markkinoita laajasti hyödyntämällä myös muuta viestintää kuin markkinakartoitusilmoitusta
- Pyydä markkinoilta hankinnan kannalta olennaista tietoa
- Huolehdi tarjoajien tasapuolisesta kohtelusta myös vastauksia käsiteltäessä

Markkinavuoropuhelun järjestäminen 2/2

Vaihe 3: Ole vuorovaikutuksessa kiinnostuneiden tarjoajien kanssa

- Järjestä tarvittaessa yleisiä info- tai yrityskohtaisia tilaisuuksia
- Kerro markkinavuoropuhelun etenemisestä ja seuraavista vaiheista
- Selvitä mm.
  - Ovatko hankintayksikön suunnittelemat vaatimusmäärittelyt kohtuullisia ja selkeitä
  - Tuottavatko ne vertailukelpoisia tarjouksia

Vaihe 4: Huomioi markkinavuoropuhelun tulokset hankinnassasi

- Varmista, että tarjouspyynnön muutokset eivät rajoita kilpailua tarpeettomasti ja että tarjouspyyntöasiakirjat muodostavat johdonmukaisen sekä ristiriidattoman kokonaisuuden
- Muutosten tulee perustua hankintayksikön tarpeisiin, ei yksittäisen toimijan etuihin
- Ilmoita osallistuneille markkinatoimijoille, kun lopullinen hankintailmoitus on julkaistu

Markkinakartoitusilmoituksen sisältövinkit

- Kerro selkeästi, että kyse ei ole tarjouspyynnöstä, vaan hankinnan valmistelua tukevasta tiedonhankinnasta
- Tuo esiin, ettei osallistuminen velvoita tarjouksen jättämiseen eikä vastaamatta jättäminen estä myöhempää osallistumista kilpailutukseen
  - Tai ettei markkinakartoitus velvoita hankintayksikköä toteuttamaan hankintaa
- Ohjeista, millaista vastausta tarjoajilta odotetaan:
  - Yleistason kommentit
  - Kokonaisnäkemys ilmoituksen sisällöstä
  - Vastauksia ilmoituksessa esitettyihin kysymyksiin
- Sovita tietojen ja dokumenttien tarkkuus siten, että yritys voi helposti ja nopeasti arvioida kiinnostuksensa hankintaa kohtaan
- Pyydä ilmoittamaan, mitkä tiedot ovat julkisia ja mitkä liike- tai ammattisalaisuuksia

Muuttiko laki jotain liittyen hankintarenkaisiin?

Hankintalain 21 § pysyi ennallaan eli hankintarenkaisiin liittyen ei tullut muutoksia

Mikä on hankintarengas?

- Hankintarengas on hankintayksiköiden keskenään sopima järjestely, jolla hankintayksiköt hankkivat yhdessä tarvitsemansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan. Hankintarenkaana toteutettu hankinta voi parhaimmillaan poistaa päällekkäistä kilpailutustyötä ja säästää resursseja
- Hankintarengas voidaan perustaa vain yhtä hankintaa, pidempiaikaista hankintayhteistyötä tai järjestäytynyttä hankintatoimintaa varten

- Ks. Hankinta-Suomi - Opas yhdessä hankkimiseen

Liikesalaisuuksien arviointi

JHNY:n Hankintasuora 3.11!
Aiheena julkisuuslain soveltaminen hankinnoissa

- Tarjoajan oma näkemys tiedon salassapidosta ei ole ratkaisevaa, vaan vastuu julkisuus- ja salassapitoarvioinnista kuuluu hankintayksikölle
  - Hankintayksikön on arvioitava tapauskohtaisesti, täyttääkö tieto tai asiakirja liikesalaisuuden edellytykset
- Jotta tietoa voidaan pitää liikesalaisuutena, sen tulee olla aidosti salainen, sillä tulee olla taloudellista arvoa ja yrityksen tulee pyrkiä suojaamaan sitä kohtuullisin toimenpitein (määritelmä liikesalaisuuslaissa)
- Julkisissa hankinnoissa osa tiedoista on lähtökohtaisesti julkisia, kuten tarjousvertailun pisteet ja hankintapäätöksen keskeiset perustelut
- Riskit? Liikesalaisuuden arviointia koskevia asioita voidaan käsitellä eri tuomioistuimissa asian luonteesta riippuen

Vinkkejä liikesalaisuuksien arviointiin

- Vaikka kaikkea tietoa ei voida luovuttaa kokonaisuudessaan, muutoksenhakijan on saatava käyttöönsä ainakin asian olennainen sisältö
- Toimivia ratkaisuja voivat olla esimerkiksi:
  - osittain peitetyt asiakirjat
  - tiivistelmät
  - yleisluonteiset kuvaukset salassa pidettävistä tiedoista
- Hyvä käytäntö on pyytää tarjoajia jo tarjousvaiheessa yksilöimään:
  - mitä tietoa salassapitovaatimus koskee
  - mitä konkreettista haittaa tiedon luovuttamisesta aiheutuisi

- Liikesalaisuudet julkisissa hankinnoissa – kuka ratkaisee, mikä salataan? | Hankinnat

Rikosrekisteriotteen checklist

- Uuden viittaussäännöksen myötä myös kansallisista hankinnoista täytyy pyytää rikosrekisteriote, ellei toisin ilmoiteta

Ota huomioon:

- Näyttönä hyväksytään suomalainen rikosrekisteriote tai alkuperä-/sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen vastaava ote
- Rikosrekisteriote saa olla enintään 12 kuukautta vanha
- Otteesta ei saa ottaa kopiota eikä sitä saa tallettaa
- Ote on hävitettävä tai palautettava poissulkemisperusteiden selvittämisen jälkeen
- Otteen tietoja saavat käsitellä vain henkilöt, jotka tarvitsevat niitä poissulkemisperusteiden arvioimiseksi

Miten hankintasopimusta voi muuttaa sopimuskaudella? Mikä muuttui 2026?

Olennaiset muutokset kiellettyjä

- Ehdot, jotka olisivat voineet vaikuttaa tarjoajien osallistumiseen tai kilpailutuksen lopputulokseen
- Taloudellisen tasapainon muuttuminen toimittajan eduksi
- Sopimuksen soveltamisalan huomattava laajentuminen
- Sopimuskumppanin vaihtaminen toiseen

Lain-vastaisesti muutettu sopimus = suorahankinta

Sallitut muutokset

- Muutos perustuu hankintasopimuksessa mainittuihin ehtoihin
- Lisätyöt tai –palvelut, kun sopimuskumppanin vaihtaminen ei ole mahdollista teknisistä tai taloudellisista syistä
- Ennalta arvaamattomat olosuhteet, joita huolellinen hankintayksikkö ei ole voinut ennakoida
- Rakenteelliset muutokset sopimuskumppanissa esim. yritysostot, sulautumiset
- Vähäarvoinen sopimusmuutos, joka ei vaikuta sopimuksen yleiseen luonteeseen (10/15 % tai kynnysarvo)

- Sääntelyä sovelletaan myös kansallisiin hankintoihin
  - Ei voi kuitenkaan julkaista sopimusmuutosilmoitusta
- Vähäarvoinen muutos: alittaa EU-kynnysarvot tai rakennusurakoita koskevan kansallisen kynnysarvon
- Kansalliset rakennusurakat: KKV voi viedä MAO:on; MAO voi määrätä tehottomuusseuraamuksen, sopimuskauden lyhentämisen, seuraamusmaksun

Tarjouksen sisällön ristiriita, miten kuuluu käsitellä?

- Lähtökohtana tarjousten lopullisuus
- Hankintayksikkö voi kuitenkin pyytää toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja
  - Hankintayksiköllä ei ole velvollisuutta pyytää täsmennystä
- Ei saa johtaa tarjouksen olennaiseen muuttamiseen
  - Vain epäolennaisen puutteen täsmentäminen ok

- ➢ Jos on selkeästi tietoinen varauma tai muu selkeä tarjouspyynnön vastaisuus -> tarjouksen hylkääminen
- ➢ Jos epäilys esim. kirjoitusvirheestä, voi pyytää täsmennystä
- ➢ Tieto täsmennyksestä päätökseen

Suorahankintojen sudenkuopat?

- Hankintalain soveltamisalaan kuuluvien hankintojen suorahankintatilanteet tyhjentävästi hankintalain 40-41 §:ssä ja 100.3 §:ssä (sote-palvelut)
- Suorahankinta on poikkeus avoimeen kilpailuttamisvelvollisuuteen, käyttöedellytyksiä tulkittava suppeasti -> Jos kovasti epäröit soveltuvuutta, ei todennäköisesti sovellu
- Äärimmäinen kiire: kiireperuste ei saa johtua hankintayksiköstä
  - Esim. budjetäärisistä syistä johtuva kiire, päättävien toimielinten kokousaikataulut jne. → hankintayksiköstä johtuvia syitä
- Myöskään yksinoikeuden suojaamiseen liittyvä syy ei saa johtua hankintayksikön aiemmista toimista/sopimuksista (ks. EUT asia C-578/23)
- Muutoksenhaku: 14 pv vapaaehtoisesti suorahankintailmoituksesta, 30 pv jälki-ilmoituksesta TAI 6 kk hankintasopimuksen tekemisestä

Mitä kirjauksia tarjouspyyntöön?

- Jos hankintaa ei jaeta osiin, jakamatta jättämisen syyt on esitettävä
- Markkinakartoitus
  - Riittää, että kuvaat keskeiset toimenpiteet, joita HY on tehnyt markkinakartoituksen toteuttamisessa

Kirjausten ei tarvitse olla laajoja, kunhan olennaiset asiat on kuvattu tiiviisti ja selkeästi

- Huoltovarmuus ja varautuminen
  - Tieto siitä, jos hankinta kilpailutetaan ehdollisena
  - Hankinnan huoltovarmuus- ja varautumisvaatimukset
- Huomioi kirjatessasi vaatimuksia, että soveltuvatko ne myös tilanteisiin, joissa tarjous annetaan ryhmittymänä
- Kansallisiin hankintoihin tuli useita uusia viittaussäännöksiä hankintalain muutoksessa. Jos haluat poiketa kyseisistä säännöksistä, ilmoita se tarjouspyynnössä
- Energiatehokkuuslain soveltaminen (EU-hankinnat): HY:n tulee pystyä todentamaan, että se on pohtinut hankinnan valmistelussa energiatehokkuuteen liittyviä asioita

Mitä kirjauksia hankintapäätökseen?

- Jos hankinnassa on saatu vain yksi tarjous, eikä hankintaa keskeytetä, tulisi syy kuvata tarkasti hankintapäätöksen perusteluissa
  - Jos perusteena on markkinakartoitus, on se hyvä kerrata vielä hankintapäätöksessä
  - Jos perusteena on hankinnan osiin jakaminen, riittänee toteamus asiasta
- Tarjousten täsmennyspyynnöt
  - MAO katsoi, ettei valittaja voinut arvioida oikeussuojan tarvettaan tai valitusintressiään asianmukaisesti ilman tietoa hankintayksikön voittaneelle tarjoajalle esittämästä täsmennyspyynnöstä
  - Ks. MAO:344/2025
- Tarjoajan luotettavuuteen liittyvän poissulkemisperusteen arviointi
  - Perusteltava, miksi poissuljettuun tarjoajaan liittyvä turvallisuus- tai huoltovarmuusriski on ilmeinen → Perusteen käyttö aina oikeudellisesti epävarma, kirjaa syyt selkeästi
- Tarjoajan korjaavat toimenpiteet
- Jos alihankkija tai voimavarayksikkö on korvattu hankintayksikön vaatimuksesta
- Tarkista sotepykälät, jos käytät valmiita päätöspohjia

Hankintatietovaranto

Mikä hankintatietovaranto?

- Hankintatietovarantoon kerätään tietoja julkisista kilpailutuksista ja ostoista
- Hanke perustuu pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksiin

- Tavoitteena on julkisten hankintojen nykyistä parempi:

a) Seuranta

b) Valvonta

c) Kilpailun lisääminen

➢ Oletuksena että lisääntyvän kilpailun myötä saavutetaan merkittäviä kustannussäästöjä

Julkisten hankintojen hankintatietovaranto

- **Tiedonkeruujärjestelmä**, jonka avulla voidaan kerätä ostolaskutiedot ja tarvittavat muut tiedot julkisista hankinnoista
- **Hankintatietovaranto**, jonka kautta julkisia hankintoja koskevia tietoja voidaan jakaa turvallisesti tiedon tarvitsijoille ja
- **Julkinen verkkopalvelu**, joka tarjoaa kattavaa, vertailukelpoista ja ymmärrettävää tietoa kilpailutuksista ja toteutuneista ostoista (www.tutkihallintoa.fi)

Aikataulu

- Hallituksen esitys HE 230/2026 vp, annettu 8.10.2026
- Laki tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027
- Ostolaskujen toimittamisvelvollisuuden alkamisajat (tositepäivän mukaan):
  - Valtion virastot ja laitokset: 1.5.2027
  - Kela (toimintakulut ja muut etuuspalvelut kuin kuntoutuspalvelut), HVAt ja Senaatti: 1.1.2028
  - Kunnat ja kuntayhtymät: 1.8.2028
  - Kela kuntoutuspalvelujen osalta: 1.1.2029

Mitä tietovaranto tarkoittaa käytännössä

- Kynnysarvot ylittäviin hankintoihin tulee lisätä Hilmasta haettu kilpailutustunnus, jolla lasku ja kilpailutus yhdistetään tietokannassa toisiinsa

- Ostolaskudatan avaaminen ja lähettäminen VK:n järjestelmään pakolliseksi
- ➢ Ostolaskudatan tulee pitää sisällään laskun tiliöinti- ja otsikkotiedot
- ➢ Ostolaskun tulee pitää sisällään tuoterivitiedot

Kuntien laskutusmäärät ja tuoterivitiedot

- **Kunnilla** noin **6 miljoonaa ostolaskua**, laskennallisesti tämä merkitsisi vuosittain noin **180 miljoonaa tuoteriviä**
- HVA-alueet **3 miljoonaa** laskua (tuoterivitietoja voi olla enemmän kuin kunnilla per lasku)
- Hallituksen esityksen mukaan **tarjoustiedot ja tuoterivitiedot säädetään salassa pidettäväksi**
- Turvajärjestelyt, väestönsuojelu ja varautuminen voivat olla myös salassapitoperusteita

VM, SM, STM, TEM, YM, Tilastokeskus, KKV, VTV, LVV, THL ja Hansel

Yhteenveto

- Hankintatietovaranto tulee käyttöön portaittain
- Vaatii laskutietojen lähettämistä valtiokonttorille
- Osa tiedoista julkaistaan tietokannassa, osa ei
- Voimaantulo, aikataulu ja korvaukset ovat vielä vahvistamattomat, sillä lakia ei olla vielä hyväksytty
  - Ministeri Ikonen 8.10.2026: 10 MEUR kertakorvaus kunnille ja HVA:ille. Maksuajankohta, korvauksen jakautuminen ja muut yksityiskohdat vielä jäsentymättömät

Alustava aikataulu

Valtio 1.5.2027

HVAt, Kela ja Senaatti 1.1.2028

Kunnat ja kuntayhtymät 1.8.2028

Kela kuntoutuspalvelut 1.1.2029

Nosto Hilmasta: VHS:n saantioikeus laajeni

Velvoitteidenhoitoselvitysten saantioikeus laajenee

Eduskunta on vahvistanut muutoksen Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettuun lakiin (1207/2010).

1.10.2026

Kenelle oikeus laajenee?

Julkisoikeudellisille laitoksille, jotka kuuluvat hankintalain (1397/2016) tai erityisalojen hankintalain (1398/2016) soveltamisalaan.

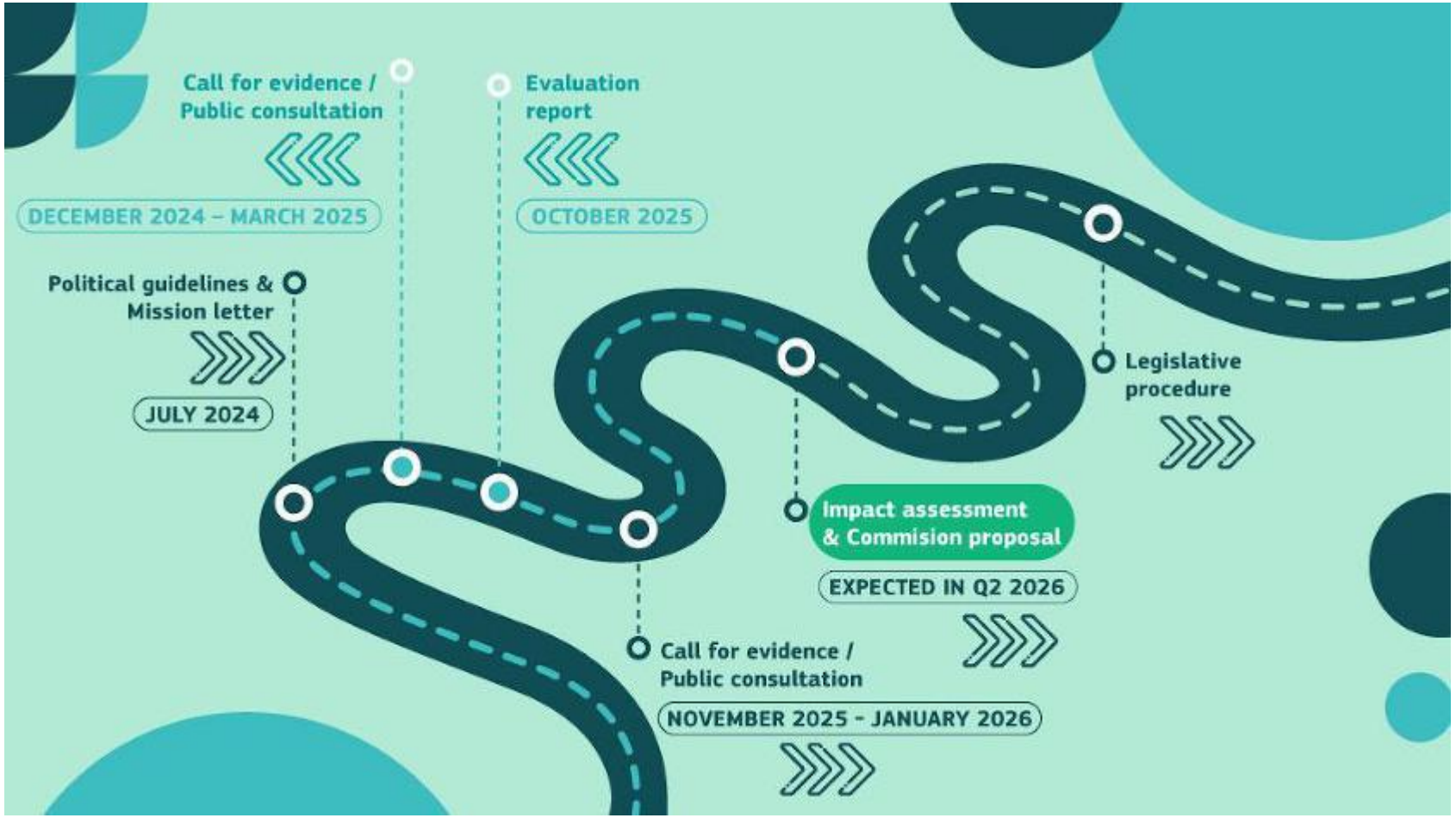
Mitä oikeus mahdollistaa?

Velvoitteidenhoitoselvitysten pyytämisen hankintamenettelyissä ja kansalliset kynnysarvot alittavissa hankinnoissa harkinnanvaraisten poissulkemisperusteiden tarkistamiseksi.

EU:n tuleva hankinta-asetus

Komission luonnoksen julkaisu 9.9. – vuoto heinäkuussa

Neuvoston ja parlamentin kannat

Trilogi-neuvottelut

Asetuksen hyväksyminen 2027-28?

Siirtymäaika 2 vuotta?

Keskeiset tavoitteet uudistukselle

Hankintasäädännön yhdenmukaistaminen (jäsenmaiden välillä)

Kilpailun ja hankintojen tehokkuuden lisääminen

Sisämarkkinoiden suojelu: turvallisuus ja kaupalliset edut

Strategiset tavoitteet: ympäristö, sosiaaliset ja innovaatio

Asetus instrumenttina

Verrattuna kolmeen direktiiviin
→ Tavoitteena täysharmonisointi EU:n jäsenvaltioissa

Asetus on suoraan sovellettava jäsenmaissa

- Direktiivi edellyttää kansallista täytäntöönpanoa
  - Esim. hankintalaista pääosa on peräisin direktiivistä
  - Sen päällä kansallista täytäntöönpanoa sekä ”gold-plating”, eli direktiiviä tiukempi sääntely
- Asetus toimisi siten soveltajan päälähteenä
  - Hankintoja tekevät asiantuntijat lukisivat jatkossa asetusta
- Asetuksella komissiolle mahdollisuus muokata voimassaolevaa muuta sääntelyä
- Asetuksella komissiolle mahdollisuus pakottaa yhdenmukaiseen tulkintaan jäsenmaissa

Avoimia kysymyksiä

- Neuvottelujen merkitys
- Komission toimivalta
- Digien realistisuus

Mikä muuttuisi?

- Vähemmän menettelyjä
- Enemmän panostusta sopimuksiin
  - Ohjekirjamaista tekstitystä monilta osin
- Suunta kohti toiminnallisia vaatimuksia ja vaihtoehtojen sallimista
  - Myös osiin jakaminen

  → PK-yritysten asema ja kilpailun mahdollistaminen

- UUTTA: paikallis- ja alueviranomaisten väliset hankintasopimukset soveltamisen ulkopuolella, kunhan viranomaiset suorittavat tehtävän omin voimin

Esitetyt menettelyt

Avoin menettely

- Saa neuvotella aina, tai olla neuvottelematta
- Tarjousaika 20 pv
- Myös ilman soveltuvuusvaatimuksia

Dynaaminen menettely

- Luo toimittajarekisterin
- Soveltuvuusvaatimuksilla tai ilman, neuvotteluilla tai ilman
- Ilman: algoritmi arpoo

Innovaatiomenettely

- Tarkoitettu yhteiskunnallisiin haasteisiin
- Myös suunnittelukilpailut?

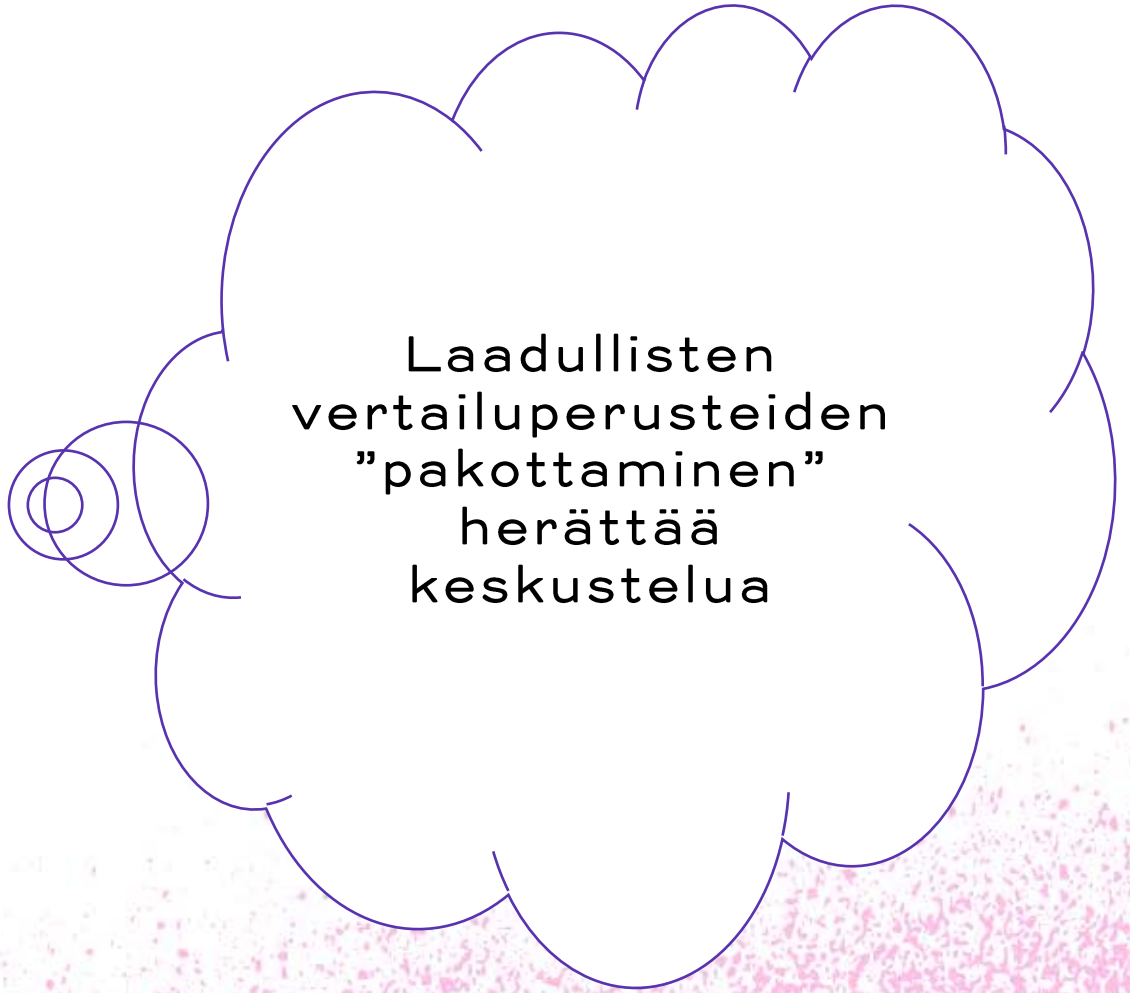
Erityismenettelyt

Eli suorahankinnat

Lisätty tiettyjä palveluhankintoja ja kriisihankintoja

Valintaperusteet

- On valittava tarjous, joka tarjoaa parasta laatua/vastinetta rahalle (”best quality for money”)
- Vertailuperusteena käytettävä lähtökohtaisesti parasta hinta-laatusuhdetta :
  - Laatukriteereille annettava vähintään 30 % painoarvo vertailussa
  - Työvoimaintensiivisissä palveluissa laadun osuus vähintään 50 % vertailussa
  - Mahdollista ottaa laatu huomioon myös esim. vähimmäisvaatimuksissa tai sopimusehdoissa

Mikä muuttuisi?

Lisää painoa strategiseen hankintaan

- Vihreät, sosiaaliset, turvallisuus- ja varautumis-, innovaatio- ja eurooppalaisuusnäkökohdat
  - Pakollisia vihreitä kriteerejä tietyille aloille, mm. energiatehokkuus
- Lisää sanoitusta ja esimerkkejä
- Sektorilainsäädännön yhdenmukaistamista ja tuomista hankinta-asetukseen
- Paljon liikkumavaraa, mutta painokasta kannustusta eri tapojen kautta

Eurooppalaisen etusijan vaatimukset

- Hankintayksikkö voisi mm.:
  - Edellyttää, että tarjoaja tai tarjotut tuotteet **ovat peräisin unionista** tai ovat muuten soveltamisalaan kuuluvia
  - Vaatia **tietyn osuuden** hankinnasta olevan EU-alkuperää
  - **Antaa tarjousvertailussa etua** EU:ssa tuotetuille tuotteille
    - lisäpisteiden antaminen
    - hinnan prosentuaalinen alentaminen
  - **Sulkea pois tarjouksia**, joissa EU- tai sopimusmaaperäisen sisällön osuus on liian pieni
- Vaatimukset tulee ilmoittaa selkeästi hankintailmoituksessa
- Komissio voisi määrätä pakollisiksi

”Unionin” piiriin lasketaan maat, joilla on julkisten hankintojen kauppasopimus EU:n kanssa

Mikä muuttuisi?

Lisää avoimuutta, digiä ja dataa

- Paljon uusia ilmoitusvelvoitteita – joustavuuden toinen puoli
  - Ilmoitus mm. markkinakartoituksesta, sopimuksesta, sopimusmuutoksesta, sidosyksikköhankinnasta
- Tarjoajatiedot tarkistettaisiin soveltuvuuspalvelusta – ei enää todistustoimituksia tai tarkistuksia (”once only principle”)
- Kilpailutusjärjestelmiin lisää kilpailua – EU:n järjestelmä yhdistää eri järjestelmissä tehdyt ilmoitukset ja tarjoukset
- EU:n tietoavaruus toimisi hankintojen elinkaaridatan julkaisijana – kansallisten tietovarantojen avulla

Hankintojen digitaalinen ekosysteemi

- Asetuksessa on määritelty suuntaviivat hankintojen tietoarkkitehtuurille
  - Kattavan datapalvelun/datapalveluiden rakentamisen aikataulu on varsin kunnianhimoinen
- ➢ EU ottaa aikaisempaa isomman roolin julkaisutoiminnasta ja järjestelmistä
  - Taustalla ajatus yhdestä **kattavasta datapalvelusta**, johon kerätään hankintoihin liittyvä aineisto
  - Komission painoarvo tietojen julkaisussa ja käsittelyssä kasvaa merkittävästi
  - Julkaistavan tiedon määrä lisääntyy huomattavasti
  - Liikesalaisuuksien ja ei-julkisten tietojen piiri vielä ratkaisematon kysymys
- ➢ Velvoitteita jäsenvaltioille kansallisen datapalvelun, neuvonnan ja julkaistavien tietojen osalta

Asetusluonnoksen sidosyksikkösääntely

Säädetäänkö sidosyksikkötiukennukset uudelleen kansallisesti?

Suomessa sidosyksikkösääntely tiukkaa

- Asetusluonnos ei tunnista omistusrajoja → Vähimmäisomistusraja 10 % alkaen 1.7.2027
- Ulosmyynti sallittu 20 %:n asti → Ulosmyynti vain 5 % tai 500 000 euroa

Direktiivissä tai asetusluonnoksessa näitä ei ole

- Peruskäsite määräysvalta (yksinomainen/yhteinen) ja toiminnan kohdistuminen määräysvallan käyttäjiin

Luonnoksen art 80(5): Jäsenvaltiot saavat pitää voimassa tai säätää kansallisia sääntöjä sidosyksikkösopimusten osalta.

Yhteenveto asetuksesta

- Uudistus voimaan vasta vuosien päästä (2028-29?)

- Jos etenee komission esityksen mukaisesti:

✓ Kyseessä asetus
✓ Yksi yhteinen lakipaketti
✓ Menettelyt muuttuvat nykyisestä
✓ Eurooppalainen etusija -periaate
✓ Datapalvelut laajenevat merkittävästi
✓ Sidosyksikkösäädäntö yhtenäisemmäksi

Oikeuskäytäntöä

MAO:400/2026 Tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu

MAO:400/2026, tausta

- Erityisalojen hankinta neuvottelumenettelynä
- Satamatunnelin allianssiurakan toteuttajahankinta
- Ennakoitu arvo: 200-300 MEUR → erityisalojen mukainen kynnysarvo ylittyi
- Osallistumishakemusvaiheen jälkeen 1. tarjousvaihe, josta kaksi eniten pisteitä saanutta 2. tarjousvaiheeseen
- 2. tarjousvaiheessa kaksipäiväinen työpaja kummallekin tarjoajalle erikseen
  - Sisältänyt mm. 2 case-tehtävää, jotka pisteyttäviä tarjousvertailussa
  - Valittajan työpaja ensimmäisenä, voittaneen tarjoajan edustajat pitäneet samassa rakennuksessa kenraaliharjoituksen samana päivänä
- Valittaja: Tarjoajien tasapuolinen kohtelu vaarantanut ja voittanut tarjoaja on saanut hankintasäännösten vastaista kilpailuetua

MAO:400/2026, katselmus

- Markkinaoikeus toimitti poikkeuksellisesti työpajatilaan katselmuksen
  - Dokumenttien asetteleminen työpajaan samalla tavalla kuin itse työpajapäivinä sisältäen samat tekstit dokumenteissa
  - Sekä valittajan että voittaneen tarjoajan työpajan simulointi
- Tarkoituksena havainnoida, oliko valittajan omilla toimilla, kuten dokumenttien asettelulla lasiseinälle merkitystä asiassa; sekä pystyikö käytävältä tekemään havaintoja dokumenteista tai sisällä olevista tarjoajan edustajista
- Lisäksi sen arviointi, olivatko voittaneen tarjoajan edustajat oleilleet käytävällä työpajan aikana ja pystyivätkö he tekemään valittajan edustajista havaintoja lounaan aikana

MAO:400/2026, ratkaisu

- Hankintayksikkö vastuussa seuraavista asioista:
  - Hankintamenettelyn tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden varmistaminen
  - Tarjousten sisällön luottamuksellisuuden varmistaminen ennen tarjousten antamisen määräajan päättymistä
  - Sen varmistaminen, että työpajatila sopii tarkoitukseensa
- Valittajan ei katsottu käyttäneen työpajatilaa vastoin sen tarkoitusta, tilajärjestely pakotti kiinnittämään aineistoa läpikuultaviin lasiseiniin
- Aineiston sisällöstä oli ilman teknisiä apuvälineitä mahdollisuus saada työpajan aikana pääpiirteittäinen, kameralla hyvin yksinkohtainen käsitys
- Ei voitu sulkea pois mahdollisuutta siitä, että voittaneen tarjoajien edustajia oli ollut käytävällä työpajan aikana, eikä sitä, että edustajat pystyivät lounasaikana tekemään havaintoja valittajan edustajista

➢ MAO: Hankintayksikön vastuulla olleet työpajan järjestelyt eivät turvanneet tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua

Tapauksen opit

- Varmista koko kilpailutusmenettelyn aikana, etteivät tarjoajat saa tietoa toistensa tarjouksista, ei rajoitu pelkästään esim. työpajoihin
- Järjestä tapaamiset tarjoajien kanssa siten, etteivät ne ole päällekkäin, eivätkä mieluiten myöskään heti peräkkäin
- Kiinnitä huomiota myös siihen, miltä järjestelyt näyttävät ulkopuolisen silmin
- Tapaus korostaa käytettävän tilan etukäteistä järjestelemistä ja suunnittelemista

- Valitusaika korkeimpaan hallinto-oikeuteen torstaihin 10.9 asti

MAO:228/2026 Tarjousten täsmentäminen

MAO:228/2026, Tausta

- Riskienhallinnan asiantuntijapalveluiden palveluhankinta
- Erityisalojen hankintalain mukainen avoin menettely
- Puitejärjestely, johon valittu kolme toimittajaa
- Ennakoitu arvo: 4,3 MEUR → erityisalojen mukainen kynnysarvo ylittyi
- Valittajana ollut ryhmittymä ei ollut täyttänyt soveltuvuusvaatimuksia laatujärjestelmävaatimuksen osalta
- Valitusperuste: Valittajat suljettu tarjouskilpailusta lainvastaisesti sen vuoksi, että tarjouksesta on puuttunut laatujärjestelmän sertifiointiasiakirja. Ryhmittymälle olisi tullut varata tilaisuus täydentää tarjoustaan. Lisäksi toinen tarjoaja saanut täsmentää tarjoustaan

MAO:228/2026, Laatujärjestelmävaatimus

- Sisällöltään tarjouspyyntöä vastaamaton tarjous tai tarjoaja, joka ei täytä soveltuvuusvaatimuksia, voitu hylätä tai sulkea tarjouskilpailusta
- Tarjoajien on tullut tarjouspyynnön laatujärjestelmää koskevassa kohdassa valita ESPD-lomakkeella antamiensa tietojen mukaisesti, ovatko vaaditut selvitykset olleet saatavilla sähköisesti vai eivät
  - Mikäli tiedot eivät ole olleet saatavilla sähköisesti, on tarjoajan niin vastatessaan tullut ladata tarvittava selvitys tarjouspyynnön kyseiseen kohtaan
- Valittajan tarjouksesta on puuttunut vaadittu selvitys laadunvarmistusstandardia koskevan soveltuvuusvaatimuksen täyttymisestä tai vaihtoehtoisesti selvitystä koskevat sähköiset asiakirjaviitteet

MAO:228/2026, Ratkaisu

- MAO: Tarjouspyyntö ja liitteet olleet riittävän selvät, jotta niiden perusteella voitu antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia
- Hankintamenettelyn lähtökohtana tarjousten lopullisuus
- Hankintayksiköllä on oikeus, mutta ei velvollisuutta, pyytää tarjoajia täydentämään tai täsmentämään tarjouksiaan, mikäli niissä on epäolennaisia virheitä tai puutteita
  - Täsmentämis- ja täydentämismahdollisuus tulee antaa samalla tavalla kaikille samassa asemassa oleville tarjoajille
- Puutetta ei voitu pitää vähäisenä tai epäolennaisena, vaikka ei käytettykään tarjousten vertailussa
- Toisen tarjoajan puutteet koskeneet referenssejä ja olleet verrattain vähäistä täsmentämistä → tilanteet eivät verrattavissa

→ MAO hylkäsi valituksen

Tapauksen opit

- Tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu edellyttää, että tarjouspyynnön vastaisen tarjouksen alun perin antanut tarjoaja ei saa tarjousajan päättymisen jälkeen parantaa tai täydentää tarjoustaan tarjouspyynnön mukaiseksi
- Kiinnitä huomiota siihen, onko kyseessä vähäinen epäselvyys vai olennainen puute
- Tarjoaja kantaa vastuun tarjouksen sisäisestä ristiriidasta

KHO:n muu päätös 7.5.2026/1200 Tarjouksen muuttaminen

KHO:n muu päätös 7.5.2026/1200, tausta

- Erityisalojen hankintalain mukainen hankinta
- Turun ratapihan kehittämisen ja Kupittaa–Turku-kaksoisraiteen rakentamisen rakennusurakka
- Ennakoitu arvo: 15 000 000 € → erityisalojen mukainen kynnysarvo ylittyi
- Tarjoaja oli alun perin nimennyt B Oy:n voimavarayksiköksi, ja B Oy:n työntekijä ilmoitettu vastaamaan räjäytystyöstä
- Tarjoaja korvasi myöhemmin B Oy:n itsellään ja vaihtoi B Oy:n alihankkijaksi
- MAO: Alihankkijan tietojen antamatta jättäminen ei ollut vähäinen virhe, sillä tiedoilla olisi ollut merkitystä tarjoajien soveltuvuuden ja hankintasääntöjen mukaisten poissulkemisperusteiden olemassaolon arvioinnissa → Tarjous olisi pitänyt sulkea pois tarjousvertailusta

KHO:n muu päätös 7.5.2026/1200, kysymyksenasettelu KHO:ssa

- Olisiko hankintayksikön pitänyt sulkea voittaneen tarjoajan tarjous tarjouskilpailusta, koska voittanut tarjoaja on ilmoittanut tarjouksessaan, että se ei käytä alihankkijoita, vaikka tosiasiassa se on turvautunut alihankintaan nimeämällä räjäytystyöstä vastaavaksi henkilöksi alihankkijan työntekijän?
- Mitä merkitystä on sillä, että tarjouksessa alun perin mainitut voimavarayksiköt on korvattu hankintamenettelyssä, ja pitäisikö tämän menettelyn merkitystä arvioida tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuuden kannalta?
- KHO: Ongelma ei ole se, etteikö voimavarayksikköä voitaisi sinänsä korvata, vaan pikemminkin korvaamisen merkitys suhteessa muihin tarjouksessa annettuihin tietoihin

KHO:n muu päätös 7.5.2026/1200, KHO:n ratkaisu, äänestystulos 3-2

- Voittaneen tarjoajan tarjous oli ollut tarjouspyynnön mukainen tarjous jätettäessä, mutta tilanne oli muuttunut sen jälkeen, kun hankintayksikkö oli varannut voittavalle tarjoajalle mahdollisuuden korvata voimavarayksikkö
- Vaihdon jälkeen tarjoajan kelpoisuusvaatimukset täyttyivät edelleen, eikä tarjousta parannettu
- Hankintayksikkö on voinut räjäytystöissä käytettäväksi ilmoitetun saman henkilön perusteella päätellä alihankkijaa käytettävän
- Voimavarayksikön sallitun vaihtamisen seurauksena tarjouksen tietoihin syntynyt ristiriita, jota ei ollut alkuperäisessä tarjouksessa

➢ Tarjouksen sisällöstä ja sen tarjouspyynnönmukaisuudesta ei epäselvyyttä → Hankintayksikkö ei ollut toiminut hankintasääntöjen vastaisesti

Tapauksen opit

- Ratkaisua voidaan kritisoida, kuten eriävässä mielipiteessä korostetaan:
  - Vaikka voittanut tarjoaja otti itse hoitaakseen voimavarayksikön tehtävät, se luotti silti B Oy:n resursseihin, koska kyseisen yrityksen työntekijä vastasi räjäytystöistä
  - B Oy ei täyttänyt soveltuvuusvaatimuksia → Tarjous olisi pitänyt sulkea pois tarjouskilpailusta
- Hankintayksikön on kaikissa olosuhteissa noudatettava tarjoajien tasapuolisen kohtelun ja syrjimättömyyden sekä menettelyn avoimuuden vaatimuksia
- Jos tarjouspyynnössä edellytetään alihankkijan mainitsemista, puutetta ei voida korjata jälkikäteen (tässä tapauksessa tarjouspyynnössä ei ollut tällaista vaatimusta)

MAO:258/2026 Tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuus

MAO:258/2026, Tausta

- Sähköverkon ilmakuvauksen ja ilmakuvausdatan analysoinnin palveluhankinta
- Erityisalojen hankintalain mukainen neuvottelumenettely
- Ennakoitu arvo: 1,8 MEUR → ylittää erityisalojen hankintalain kansallisen kynnysarvon
- Valittaja vakuuttanut lopullisessa tarjouksessa jokaisen pakollisen vaatimuksen täyttyvän, vaatimuslomake sisältänyt valittajan sisäisiksi tarkoitettuja kommentteja
- Hankintayksikkö katsoi kommenttien osoittavan, ettei valittajan tarjous ollut tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten mukainen
- Valitusperuste: Muistiinpanoilla ei hankintaoikeudellista merkitystä ja tarjous olisi pitänyt hyväksyä, minkä lisäksi tarjouksen poissulkemisen perustelut ovat olleet puutteelliset

MAO:258/2026, Ratkaisu

- MAO: Tarjoaja kantaa vastuun siitä, että sen tarjous on tarjouspyynnön sisällöltään selvinä pidettävien vaatimusten mukainen
- Hankintayksiköllä oikeus, muttei velvollisuutta pyytää tarjoajia täsmentämään tarjouksiaan, mikäli niissä on epäolennaisia virheitä
- Valittajan sisäisiksi tarkoitetuista kommenteista on ilmennyt, etteivät kaikki pakolliset ominaisuudet ole saatavilla sopimuskauden alusta alkaen tai kokonaisuudessaan tai ainakin, että vaatimusten täyttyminen on epäselvää
- Ristiriitaisuudet ovat olleet niin olennaisia, että hankintayksikkö on voinut todeta valittajan tarjouksen olleen tarjouspyynnön vastainen
- Poissulkupäätöksen perusteluista ei hankintalain edellyttämällä tavalla käynyt ilmi, mitkä pakolliset vaatimukset eivät ole täyttyneet ja mihin arvio on perustunut
  - Ei kuitenkaan merkitystä pääasian kannalta → valitus hylättiin

Tapauksen opit

- Tarjous voidaan ja tulisi arvioida kokonaisvaltaisesti, myös tarjouksessa olevat tarjoajan sisäiset kommentit huomioon ottaen
- Mikäli sisäiset kommentit tai muut tarjoukseen tehdyt huomiot ovat selvässä ristiriidassa tarjouspyynnön vaatimusten kanssa, tulee tarjous hylätä
- Epäselvässä tilanteessa tarjoajalta voidaan pyytää täsmennystä, mutta tähän ei ole velvollisuutta
  - Jos pyydät täsmennystä, on tarjoajan antama selvitys otettava huomioon asian arvioinnissa
- Muista aina perustella tarjoajan poissulkeminen/tarjouksen hylkääminen riittävällä tarkkuudella
  - Mitä pakollisia vaatimuksia tarjoaja ei ole täyttänyt ja miten tämä on ilmennyt? + mahdolliset täsmennyspyynnöt

KHO:2026:44
Tarjoajan soveltuvuudelle asetetut vaatimukset

KHO:2026:44, annettu 15.6.2026, tausta

- Liitteen E mukainen sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinta
- Hoitohenkilöstön ulkomailta Suomeen rekrytointipalvelu, puitejärjestely
- Ennakoitu arvo: 3 MEUR → liitteen E mukaisten hankintojen kansallinen kynnysarvo ylittyi
- Tarjouspyynnössä asetettu tarjoajan soveltuvuutta koskeva vähimmäisvaatimus, jonka mukaan tarjoajalla on tullut olla tietty määrä aiempaa kokemusta hoitohenkilöstön ulkomailta rekrytoinnista EU/ETA-alueelta ja/tai sen ulkopuolelta Suomeen
- Tarjouskilpailusta suljettu pois neljä tarjoajaa, jotka eivät täyttäneet soveltuvuusvaatimusta
- MAO: Vaatimus ei suhteellisuusperiaatteen mukainen eikä hankinnan kohteen kannalta perusteltu

KHO:2026:44, annettu 15.6.2026, Palveluiden tuottamisesta vastaavien henkilöiden vähimmäisvaatimukset

- Tarjouspyynnössä asetettu hankittavan palvelun sisällölle ja palveluntuottajan henkilöstölle seuraavanlaisia vaatimuksia:
  - Vastuuhenkilö, jolla aiempaa kokemusta ulkomailta rekrytoinnista yhteensä 2 vuotta viimeisen kolmen 3 vuoden ajalta, ja kokemukseen on tullut sisältyä myös hoitohenkilöstön ulkomailta rekrytointia
  - Suomen kielen opettaja, joka on suomalaisesta yliopistosta valmistunut S2-opettaja ja jolla on aiempaa kokemusta lähtömaakoulutuksen toteuttamisesta ja/tai ulkomailta tulleiden henkilöiden kouluttamisesta
  - Sote-alan ammattihenkilö, jonka tulee olla sosiaali- ja terveysalan laillistettu ammattihenkilö, suorittanut terveysalan korkeakoulututkinnon ja jolla on aiempaa kokemusta ulkomailta rekrytointien toteuttamisesta
- Lisäksi palvelun sisällölle asetettu useita pakollisia vaatimuksia

KHO:2026:44, annettu 15.6.2026, ratkaisu, äänestystulos 3-2

- Kilpailua voimakkaastikin rajoittava vaatimus esimerkiksi tietyn alueen referensseistä voi olla hyväksyttävä, jos sille on olemassa perusteltu syy
- Ehdon arvioinnissa voidaan antaa merkitystä myös muille hankintasopimuksen toteuttamista koskeville vaatimuksille, mikäli niiden voidaan katsoa turvaavan samaa tavoitetta
- Hankintayksikkö ei esittänyt sellaista hankinnan kohteeseen liittyvää perusteltua syytä, jonka perusteella alueellinen referenssivaatimus oikeassa suhteessa hankinnan kohteeseen ja kyseessä olevan palvelun laadun turvaamiseen

➢ Ehto suhteellisuusperiaatteen vastainen sekä omiaan rajoittamaan tarpeettomasti kilpailua ja loukkaamaan tai vaarantamaan tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kilpailua

Tapauksen opit

- Alueellisen vähimmäisvaatimuksen asettaminen vaikea perustella objektiivisin syin
  - Suositeltavaa pidättäytyä
- Tarjoajan osaaminen ja kyky toteuttaa palvelu laadukkaasti voidaan varmistaa muilla hankinnan kohteeseen ja hankinnan toteuttamiseen liittyvillä ehdoilla, esim. enimmäistoimitusajan asettamisella
- Perustele tarjouspyynnössä mahdollisuuksien mukaan laadullisen vähimmäisvaatimuksen asettaminen, esim. hankintayksikön mahdollisuus havainnoida puutteita ja sitä kautta vähentää hankinnan toteuttamisessa aiheutuvia riskejä palvelun käyttäjille

JHNY:n loppusyksyn tapahtumat

Tulevat tapahtumat	
8.9.-28.10.	JHNY:n kiertue ympäri Suomen
ti 3.11. klo 13–15	Hankintasuora: Asiakirjajulkisuus hankinnoissa
ti 10.11. klo 9.30	Tietoisku: Raskaiden ajoneuvojen CO^2-raja-arvoasetuksen huomioiminen kaupunkiliikenteen linja-autojen ja linja-autoliikenteen hankintamenettelyissä
ke 9.12. klo 13–14.30	Case-keskiviikko: Vuoden suosikkitapaukset

Lisätiedot ja ilmoittautuminen: Ota talteen JHNY:n syksyn 2026 tapahtumien ajankohdat | Hankinnat

VUODEN TAIDOKKAIN HANKINTA
ÅRETS SKICKLIGASTE UPPHANDLING
Ilmianna taidokas hankinta!
Palkitsemme onnistuneen hankintaprosessin.
Ohjeet sivuilla hankinnat.fi
JHNY

JULKISTEN
HANKINTOJEN
NEUVONTAYKSIKKO